

Nr 10.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående extra krigstidstillägg för senare halvåret av 1918 åt lärare vid kommunala mellanskolor; given Stockholms slott den 25 oktober 1918.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att

dels för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelser den 23 november 1917 (Svensk författningssamling nr 856) angående tillfällig löneförbättring under år 1918 åt vissa lärare vid kommunala mellanskolor och den 11 oktober 1918 (Svensk författningssamling nr 809) angående sådan löneförbättring för samma år åt timlärare och övningslärare vid omförmälda skolor, å extra tilläggsstat för år 1918 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 45,000 kronor;

dels förklara, att det extra krigstidstillägget skall utgå

a) med 300 kronor till den, som vid ingången av år 1918 var och fortfarande är i vederbörlig ordning anställd i egenskap av ordinarie lärare vid kommunal mellanskola, under förutsättning att befattningshavaren vid ingången av samma år hade eget äkta barn, som icke uppnått aderton års ålder; dock att extra krigstidstillägg med detta belopp icke tillkommer gift kvinnlig befattningshavare, vars man lever,

b) med 200 kronor dels till varje i vederbörlig ordning anställd ordinarie lärare vid kommunal mellanskola, som icke äger erhålla extra krigstidstillägg med det i punkt a) omförmälda belopp, dels ock till extra ordinarie och vikarierande ämneslärare vid kommunal mellanskola, under förutsättning att sådan befattningshavare har en tjänstgöringsskyldighet av minst 24 timmar i veckan,

Bihang till urtima riksdagens protokoll 1918. 1 saml. 10 häft. (Nr 10.)

c) med 5 kronor för veckotimme, högst 150 kronor, till manlig eller kvinnlig timlärare eller övningslärare; dock att extra krigstidstillägg icke må utgå till den, som samtidigt från annan tjänst åtnjuter extra krigstidstillägg av statsmedel, uppgående till minst 150 kronor, samt att den befattningshavare, som från annan tjänst erhåller extra krigstidstillägg till lägre belopp än 150 kronor, må för tjänstgöring vid kommunal mellanskola uppbära extra krigstidstillägg allenast till så stort belopp, att de sammanlagda extra krigstidstilläggen uppgå till högst 150 kronor;

dels ock besluta, att i fråga om det extra krigstidstillägget skall i övrigt i tillämpliga delar gälla vad angående den tillfälliga löneförbättringen finnes stadgat i omförmälda kungörelser den 23 november 1917 och den 11 oktober 1918.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Värner Rydén.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 oktober 1918.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Rydén anförde:

I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning samt i ämnet väckta motioner anvisade 1917 års riksdag på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag av 80,000 kronor för beredande under år 1918 av tillfällig löneförbättring åt lärare vid kommunala mellanskolor att utgå enligt vissa av riksdagen angivna grunder, med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder kunde finnas erforderliga.

Extra krigs-
tidstillägg för
senare halv-
året av 1918
åt lärare vid
kommunala
mellanskolor.

Den 23 november 1917 utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse i ämnet (Svensk författningssamling nr 856). Sagda kungörelse innehåller följande bestämmelser:

1. Den tillfälliga löneförbättringen utgår
 - a) med ett årligt belopp av 600 kronor till den, som vid ingången av år 1918 är i vederbörlig ordning anställd i egenskap av ordinarie lärare vid kommunal mellan-skola, under förutsättning att befattningshavaren vid denna tidpunkt har eget äkta

barn, som icke uppnått 18 års ålder, dock att löneförbättring med detta belopp icke tillkommer gift kvinnlig befattningshavare, vars man lever,

b) med ett årligt belopp av 400 kronor *dels* till varje i vederbörlig ordning anställd ordinarie lärare vid kommunal mellanskola, som icke äger erhålla tillfällig löneförbättring med det i mom. a) omförmälda belopp, *dels ock* till extra ordinarie och vikarierande ämneslärare vid kommunal mellanskola, under förutsättning att sådan befattningshavare har en tjänstgöringsskyldighet av minst 24 timmar i veckan.

Den tillfälliga löneförbättringen utgår till befattningshavaren i samma ordning som avlöningen.

2. Befattningshavare, som på grund av sjukdom åtnjutit tjänstledighet eller varit hindrad att tjänstgöra på den grund, att undervisningen vid skolan till följd av rådande smittosam sjukdom måst för någon tid inställas, skall icke för denna tid vidkännas avdrag å beloppet av honom tillkommande löneförbättring.

3. Den tillfälliga löneförbättringen utbetalas vid de tidpunkter, som i kungörelsen den 8 december 1911 angående ändrade bestämmelser rörande statsunderstöd åt kommunala mellanskolor äro fastställda för utbetalning av de i punkt 11 av kungörelsen den 29 oktober 1909, sådant detta författningsrum lyder enligt berörda kungörelse den 8 december 1911, omförmälda särskilda bidragen till avlöning av lärarpersonalen vid nämnda skolor.

4. För rekvisition och utbetalning av den tillfälliga löneförbättringen skola i övrigt i tillämpliga delar gälla de föreskrifter, som i förberörda nådiga kungörelse den 8 december 1911 äro givna beträffande nämnda bidrag till avlöning av lärarpersonalen vid de kommunala mellanskolorna.

Sedermera anvisade 1918 års riksdag på Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning på tilläggsstat för år 1918 ett förslagsanslag av 7,500 kronor för beredande av tillfällig löneförbättring för år 1918 åt timlärare och övningslärare vid kommunala mellanskolor, att utgå enligt vissa av riksdagen angivna grunder, med rätt för Kungl. Maj:t att utfärda de närmare föreskrifter, som för tillämpningen av dessa grunder kunde finnas erforderliga.

Med anledning härav utfärdade Kungl. Maj:t kungörelse i ämnet den 11 oktober 1918 (nr 809). Denna kungörelse innehåller följande bestämmelser:

1. Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under år 1918 eller någon del av nämnda år är anställd i egenskap av timlärare eller övningslärare vid kommunal mellanskola.

2. Den tillfälliga löneförbättringen utgår till manlig eller kvinnlig timlärare eller övningslärare med 10 kronor för veckotimme, högst 300 kronor för år, dock att tillfällig löneförbättring icke må utgå till den, som samtidigt från annan tjänst åtnjuter tillfällig löneförbättring av statsmedel, uppgående till minst 300 kronor, samt att den befattningshavare, som från annan tjänst erhåller sådan löneförbättring till lägre belopp än 300 kronor, må för tjänstgöring vid kommunal mellanskola uppbära tillfällig löneförbättring allenast till så stort belopp, att den sammanlagda löneförbättringen uppgår till högst 300 kronor för år.

3. Den tillfälliga löneförbättringen, som utgår i förhållande till den fullgjorda

tjänstgöringen, fördelas på vår- och höstterminen i förhållande till det antal läsveckor som faller på den ena eller den andra terminen, samt utbetalas till befattningshavaren i samma ordning som avlöningen.

4. Befattningshavare, som på grund av sjukdom åtnjutit tjänstledighet eller varit förhindrad att tjänstgöra på den grund, att undervisningen vid skolan till följd av rådande smittosam sjukdom måst för någon tid inställas, skall icke för denna tid vidkännas avdrag å beloppet av honom eljest tillkommande löneförbättring.

5. Den del av den tillfälliga löneförbättringen, som avser tiden intill den 1 oktober, utbetalas så snart ske kan samt den del, som avser tiden därefter, vid den tidpunkt under årets sista kvartal, då jämlikt kungörelsen den 8 december 1911 (nr 54 s. 9) angående ändrade bestämmelser rörande statsunderstöd åt kommunala mellanskolor utbetalning skall ske av de i punkt 11 av kungörelsen den 29 oktober 1909 (nr 154 s. 11), sådant detta författningsrum lyder enligt berörda kungörelse den 8 december 1911, omförmälda särskilda bidragen till avlöning av lärarpersonalen vid nämnda skolor.

6. För rekvisition och utbetalning av den tillfälliga löneförbättringen skola i övrigt i tillämpliga delar gälla de föreskrifter, som i berörda kungörelse den 8 december 1911 äro givna beträffande nämnda bidrag till avlöning av lärarpersonalen vid de kommunala mellanskolorna.

Nu har styrelsen för Sveriges kommunala ungdomsskolors lärarförening i en av läroverksöverstyrelsen och folkskolöverstyrelsen med eget gemensamt utlåtande av den 21 oktober 1918 till Kungl. Maj:t överlämnad skrivelse anhållit om förslag till stundande urtima riksdag angående skälig förhöjning av den tillfälliga löneförbättring, som av staten för år 1918 beviljats lärare och lärarinnor vid kommunala mellanskolor och högre folkskolor, och till stöd för sin anhållan anfört bland annat:

Den tillfälliga löneförbättring, som för år 1918 är bestämd för lärare vid kommunala mellanskolor och vid högre folkskolor, är i avseende på såväl grunder som storlek lika med den, som beviljats folkskolans lärare, och utgår sålunda med ett belopp av 600 kronor till familjeförsörjare och 400 kronor till annan lärare.

Att dessa belopp äro alldeles för små för att ens tillnärmelsevis utgöra kompensation för de stegrade utgifter, som den senare tidens dyrtid fört med sig, ligger i öppen dag. Ifrågakarande lärarkåren hysa dyrför den förhoppningen, att statsmakterna skola genom en avsevärd förhöjning av ovannämnda belopp även för dem lätta den svåraste dyrtidsbördan.

Överstyrelserna hava tillstyrkt bifall till framställningen och hemställt om förslag till riksdagen angående ytterligare tillfällig löneförbättring för år 1918 med de belopp, som, i anslutning till vad som i extra dyrtidshjälp kunde komma att tillerkännas befattningshavare i statens tjänst, befundes lämpliga, och såsom sådana belopp hava överstyrelserna angivit dem, som komma att beslutas för folkskolans lärare.

Obestriddigt är, att lärarna vid de kommunala mellanskolorna under nuvarande dyrtidsförhållanden befinna sig i ekonomiskt trångmål och på

grund därav äro i behov av ekonomiskt bistånd för innevarande år. Under åberopande av dels vad jag nyss framhållit i fråga om beredande av krigstidsunderstöd för år 1918 åt lärare vid enskilda läroanstalter, dels ock vad chefen för finansdepartementet förut denna dag anfört angående beredande av extra krigstidstillägg för innevarande år åt befattningshavare och f. d. befattningshavare av olika slag i statens tjänst, finner jag med hänsyn jämväl till de kommunala mellanskolornas uppgift det vara i sin ordning, att staten i sin mån bidrager till lättande av den dyrtidsbörda, som just nu tynger nämnda lärare. Detta torde lämpligast kunna ske därigenom, att de erhålla ett extra krigstidstillägg för senare hälften av året. För beredande av medel härtill bör enligt min mening framställning nu göras hos riksdagen.

Det för ändamålet erforderliga anslaget torde böra bestämmas till 45,000 kronor och få karaktären av förslagsanslag.

I överensstämmelse med vad som redan av mig föreslagits i fråga om extra krigstidstillägg för lärarpersonalen vid privatläroverken, torde det extra krigstidstillägget för vederbörande lärare vid kommunal mellanskola böra bestämmas till ett belopp, motsvarande hälften av vad som tillkommer honom såsom tillfällig löneförbättring för innevarande år. Beträffande det extra krigstidstillägget torde i övrigt böra i tillämpliga delar gälla vad angående den tillfälliga löneförbättringen finnes stadgat i förut omförmälda kungörelser den 23 november 1917 och den 11 oktober 1918.

På grund av det anförda hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:ts tacktes föreslå riksdagen att

dels för beredande av extra krigstidstillägg för tiden från och med den 1 juli till och med den 31 december 1918 åt sådana befattningshavare, som avses i Kungl. Maj:ts kungörelser den 23 november 1917 (Svensk författningssamling nr 856) angående tillfällig löneförbättring under år 1918 åt vissa lärare vid kommunala mellanskolor och den 11 oktober 1918 (Svensk författningssamling nr 809) angående sådan löneförbättring för samma år åt timlärare och övningslärare vid omförmälda skolor, å *extra tilläggsstat* för år 1918 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag å 45,000 kronor;

dels förklara, att det extra krigstidstillägget skall utgå

a) med 300 kronor till den, som vid ingången av år 1918 var och fortfarande är i vederbörlig ordning

anställd i egenskap av ordinarie lärare vid kommunal mellanskola, under förutsättning att befattningshavaren vid ingången av samma år hade eget äkta barn, som icke uppnått aderton års ålder; dock att extra krigstidstillägg med detta belopp icke tillkommer gift kvinnlig befattningshavare, vars man lever,

b) med 200 kronor dels till varje i vederbörlig ordning anställd ordinarie lärare vid kommunal mellanskola, som icke äger erhålla extra krigstidstillägg med det i punkt a) omförmälda belopp, dels ock till extra ordinarie och vikarierande ämneslärare vid kommunal mellanskola, under förutsättning att sådan befattningshavare har en tjänstgöringsskyldighet av minst 24 timmar i veckan,

c) med 5 kronor för veckotimme, högst 150 kronor, till manlig eller kvinnlig timlärare eller övningslärare; dock att extra krigstidstillägg icke må utgå till den, som samtidigt från annan tjänst åtnjuter extra krigstidstillägg av statsmedel, uppgående till minst 150 kronor, samt att den befattningshavare, som från annan tjänst erhåller extra krigstidstillägg till lägre belopp än 150 kronor, må för tjänstgöring vid kommunal mellanskola uppbära extra krigstidstillägg allenast till så stort belopp, att de sammanlagda extra krigstidstilläggen uppgå till högst 150 kronor;

dels ock besluta, att i fråga om det extra krigstidstillägget skall i övrigt i tillämpliga delar gälla vad angående den tillfälliga löneförbättringen finnes stadgat i omförmälda kungörelser den 23 november 1917 och den 11 oktober 1918.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen biföll Hans Maj:t Konungen; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Em. G:son Bergman.
